

Rada
Európskej únie

V Bruseli 29. novembra 2022
(OR. en)

15269/22

SOC 652

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Delegácie
Predmet:	Úloha rodinnej politiky v kontexte demografických zmien v EÚ – orientačná poznámka predsedníctva

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku predsedníctva k uvedenému predmetu v rámci prípravy na diskusiu počas pracovného obeda na zasadnutí Rady EPSCO 8. decembra 2022.

Rada EPSCO (zamestnanosť a sociálne veci)

Obed – Úloha rodinnej politiky v kontexte demografických zmien v EÚ

Rodiny sú základnými stavebnými kameňmi spoločnosti a kvalita ich života je určujúca pre celkovú spoločenskú atmosféru. Podpora rodín je preto nevyhnutná pre rozvoj spoločnosti. Zmeny v spoločnosti zvyšujú rôznorodosť rodinného života. K najvýznamnejším zmenám patrí zvýšená rozvodovosť, vyšší počet nemanželských detí a domácností len s jedným rodičom. Mení sa aj vzájomná del'ba povinností medzi rodičmi. To všetko kladie vysoké požiadavky na inkluzívne rodinné politiky štátu.

Hoci rodinná politika nepatrí medzi právomoci EÚ, EÚ pozitívnym spôsobom ovplyvňuje rodiny celou škálou legislatívnych a nelegislatívnych opatrení. Patria k nim napríklad stratégia EÚ pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa a odporúčanie Rady, ktorým sa zriaďuje Európska záruka pre deti. V nedávno uverejnenej európskej stratégii v oblasti starostlivosti sa zdôrazňuje význam vysokokvalitných, cenovo dostupných a prístupných služieb starostlivosti a podpory formálnych a neformálnych opatrovateľov. Smernica o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom a smernica o transparentných a predvídateľných pracovných podmienkach majú za cieľ uľahčiť zosúladowanie rodinného a pracovného života lepšou predvídateľnosťou práce, podporou pružnejších foriem organizácie práce a posilnením stimulov pre otcov, aby sa podieľali na starostlivosti. Fondy politiky súdržnosti a národné plány obnovy v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti plnia dôležitú úlohu napríklad pri zriaďovaní zariadení starostlivosti o deti alebo poskytovaní podpory sociálnym službám a starostlivosti.

Mnohé členské štáty zažívajú dlhodobý pokles plodnosti a zvyšovanie strednej dĺžky života, čo vedie k starnutiu obyvateľstva a zmene jeho vekovej štruktúry. V roku 2018 dosiahla stredná dĺžka života pri narodení 78,2 roka u mužov a 83,7 roka u žien. Predpokladá sa, že tento trend bude pokračovať, pričom muži narodení v roku 2070 sa majú dožívať v priemere 86 rokov a ženy narodené v tom istom roku až 90 rokov. Do roku 2070 budú osoby vo veku nad 65 tvoriť 30,3 % obyvateľstva (20,3 % v roku 2019) a osoby vo veku nad 80 rokov 13,2 % obyvateľstva (5,8 % v roku 2019). Bude to predstavovať väčšiu záťaž pre systémy sociálnej ochrany vrátane dôchodkov, zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, čo bude mať vplyv na financovanie a primeranosť dávok, ako aj na dopyt po pracovnej sile v oblasti starostlivosti. Vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov v produktívnom veku je nevyhnutné, aby sa využil potenciál všetkých generácií a podporila ich aktívna účasť v spoločnosti.

V tejto súvislosti opatrenia na zabezpečenie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a podpora služieb starostlivosti o deti, ako aj rôzne podoby finančnej podpory a daňovo-dávkový systém, ktorý neodrádza druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti od práce, môžu mať pozitívny vplyv pri rozhodovaní o založení rodiny a počte plánovaných detí. V členských štátoch sú zavedené rôzne opatrenia, ktorými sa uznáva hodnota výchovy a starostlivosti o deti, napríklad v podobe dôchodkových kreditov alebo bonusu za vychované deti, pričom sa diskutuje aj o uznaní rôznych foriem partnerstva a medzigeneračnej solidarite v dôchodkových systémoch.

Vzhľadom na uvedené sa ministri vyzývajú, aby sa zaoberali touto otázkou:

Aké konkrétne opatrenia považujete za kľúčové, pokiaľ ide o rozhodovanie rodín, či mať dieťa, pri plánovaní rodičovstva alebo či mať dve alebo viac detí? Zameriavate sa na rodiny vo všeobecnosti alebo máte cieľené opatrenia pre mladé rodiny, rodiny s tromi alebo viacerými deťmi a pod.?